

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	«Економіка та підприємництво»
Тривалість викладання	II семестр 3,4 чверть
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	2 години
практичні заняття:	2 години
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4221>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Інформація про викладачів:

	Викладач: Ащеулова Олександра Миколаївна доцент, к.е.н. E-mail: ashcheulova.O.M@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Економіка та підприємництво» спрямована на формування у студентів теоретичних знань щодо основ економічного життя суспільства в умовах обмежених ресурсів, ринкової економіки, економічних систем, відносин людей в процесі суспільного виробництва, поведінки економічних суб'єктів, особливостей розвитку національної економіки, функціонування суб'єктів підприємницької діяльності у цій системі; орієнтує на формування сучасних моделей розвитку підприємств та визначення напрямків удосконалення бізнес-процесів.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що їх характеризують.

Завдання курсу:

– набуття студентами знань про антикризову систему господарювання; правові основи функціонування підприємства як суб'єкта господарювання; структуру ресурсів підприємства, джерела їх формування та напрямки ефективного використання;

– вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі;

– опанування основних методів оцінки ефективності роботи підприємства, ціноутворення; основних положень організації, планування та державного регулювання діяльності підприємства; принципів мотивації трудової діяльності, форм та системи оплати праці на підприємстві;

– формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу,

– обґрунтування ефективності фінансово-економічних результатів суб'єктів господарювання;

– пізнання закономірностей взаємодії підприємства та суспільства; засвоєння принципів ефективного функціонування.

3. Результати навчання:

– аналізувати ефективність роботи підприємства; проводити оцінку впливу чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємства;

– оцінювати та планувати обсяги, склад, джерела фінансування ресурсів підприємства;

– складати кошторис витрат на виробництво продукції та оцінювати фінансовий стан підприємства;

– обирати метод ціноутворення та визначати ціну на продукцію;

– аналізувати показники ефективності діяльності підприємства;

– володіти методичним інструментарієм оцінки суми грошей у часі, розрахунку критеріїв ефективності інвестиційних проектів.

4. Структура курсу

Календарний план курсу

ЛЕКЦІЇ

1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Ринок і його різновиди. Зовнішнє середовище господарювання підприємств.

2. Основи виробництва і функціонування підприємства

Підприємство як господарський суб'єкт ринку. Товарна політика підприємства. Життєвий цикл товару. Організаційно-управлінські структури підприємства й основи планування його діяльності.

3. Персонал підприємства та продуктивність праці

Персонал підприємства і його характеристика. Нормування праці. Продуктивність праці. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.

4. Оплата праці працівників підприємства

Склад витрат на оплату праці. Тарифна система. Форми і системи оплати праці. Формування фонду оплати праці на підприємстві.

5. Виробничі фонди підприємства. Основний капітал і виробничі потужності підприємства

Поняття, класифікація, структура основних фондів і їх роль в розширеному відтворенні. Амортизація основних фондів. Система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Виробнича потужність і фактори, що на неї впливають. Нематеріальні активи.

6. Оборотні фонди та оборотні засоби підприємства

Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства. Нормування витрат матеріальних ресурсів. Нормовані і ненормовані оборотні кошти. Методи розрахунку нормативів оборотних засобів. Методика розрахунку показників ефективності використання оборотних коштів.

7. Витрати виробництва і реалізації продукції

Склад і класифікація витрат підприємства. Поняття і методика розрахунку кошторису витрат на виробництво. Економічний зміст, функції і види цін та сфери їх застосування. Методи встановлення цін.

8. Фінансово-економічні результати, ефективність діяльності підприємства

Виручка від реалізації продукції і дохід підприємства. Джерела формування прибутку (доходу) підприємства. Показники рентабельності та їх розрахунок. Суть і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Методика розрахунку показників фінансового стану підприємства.

9. Інвестиційні ресурси підприємства

Склад інвестицій підприємства. Абсолютна і порівняльна ефективність виробничих інвестицій. Ефективність реконструкції. Основні шляхи підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів в бізнес-плані.

10. Інноваційні процеси та їх ефективність

Поняття, характеристика й види інноваційних процесів та їх реалізація на підприємстві. Методика визначення економічної ефективності впровадження нової техніки. Економічний ефект на витратах виробництва нової техніки. Врахування фактору часу при розрахунку ефективності використання технічних нововведень.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Підприємство як суб'єкт господарювання і ринкових відносин
2. Персонал підприємства та продуктивність праці
2. Мотивація та оплата праці на підприємстві
4. Виробничі фонди підприємства
5. Оборотні кошти
6. Фінансово-економічні результати, ефективність діяльності підприємства.
7. Інвестиційні ресурси підприємства
8. Інноваційні процеси та їх ефективність

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Мультимедійні засоби навчання.

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

На практичних заняттях необхідні калькулятори.

Додатки MS TEAMS та MOODLE інстальовані на смартфон та/або ноутбук.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Бонус	Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні		
40	56	40	4	100

Практичні завдання складаються із задач за темами лекцій (оцінюється 8 завдань, кожен з яких може принести здобувачу вищої освіти 7 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі контрольної тестової роботи, яка містить 40 закритих тестових питань

Бонусні бали студенти можуть отримати за активність (відповіді на додаткові питання) протягом курсу.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи:

40 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, правильна

відповідь оцінюється в 1 бал (разом 40 балів).

Опитування за тестом проводиться з використанням Moodle. Несвоєчасно вислана відповідь враховується такою, що не здана.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Економіка та підприємництво» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4221>).

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або

особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, йому рекомендовано залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквіумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та беруть участь в дискусії на лекційних заняттях отримують додатково 4 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Економіка та підприємництво».

8. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Лисак О.І., Андреева Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
2. Економіка підприємства: Навч. посібник / уклад. Н.В. Романченко, Т.В. Кожемякіна, К.В. Пічик. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с
3. Жуков С.А. Основи економіки та підприємництва: навч. посіб. Ужгород. Вид-во УжНУ «Говрела», 2021. 400 с.
4. Економіка підприємства: Навч. посібник / уклад. Н.В. Романченко, Т.В. Кожемякіна, К.В. Пічик. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с
5. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

Додаткова

1 Драбовський А.Г. Економіка підприємства: навчальний посібник / М.І. Петренко, А.Г. Драбовський, В.М. Петренко. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля». 2018. Т. 1. 432 с.

2. Економіка і організація виробництва: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та інженерними спеціальностями / Петренко К.В., Скоробогатова Н. Є. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 177 с.

3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с